

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA

DĖL VALSTYBĖS VALDOMŲ ĮMONIŲ VEIKLOS 2024/2025 METAIS ATASKAITOS

2025-08-14 Nr. NV-1875

Vilnius

Teikėjas: Ekonomikos ir inovacijų ministerija (rengė VŠĮ Valdymo koordinavimo centras).

Pagrindas: Valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo nuostata - apibendrinanti metinė valstybės valdomų įmonių veiklos ataskaita pristatoma Vyriausybei.

Tikslas: pristatyti valstybės valdomų įmonių (VVĮ) veiklos rezultatus.

Esmė:

- Lietuvoje veikia 33 VVĮ – 28 AB/UAB ir 5 valstybės įmonės (VĮ) statusą turinčios įmonės;
- visos VVĮ yra suskirstytos į 4 sektorius: susisiekimo, energetikos, miškininkystės ir kitų įmonių. Kitų įmonių sektoriui priklauso įmonės, nepriskirtos nė vienam iš trijų pirmųjų sektorių:
 - energetikos sektorių sudaro 4 VVĮ, kurios valdo 55,6 proc. (7,7 mlrd. eurų) VVĮ portfelio turto. Šio sektoriaus pardavimo pajamos 2024 metais sudarė 66,0 proc. (2,9 mlrd. eurų) viso VVĮ portfelio pajamų;
 - susisiekimo sektoriui yra priskirta 10 įmonių, kurios valdo 32,8 proc. (4,5 mlrd. eurų) VVĮ portfelio turto, kuriuo disponuojant per 2024 metus uždirbta kiek daugiau nei penktadalis (940,9 mln. eurų) viso VVĮ portfelio pajamų;
 - miškininkystės sektoriui priklauso vienintelė VĮ Valstybinių miškų urėdija. Šios įmonės turtas sudaro 2,2 proc. (0,3 mlrd. eurų) analizuojamų VVĮ turto, o uždirbtos pajamos – 6,3 proc. (272,9 mln. eurų) viso VVĮ portfelio apyvartos;
 - kitų įmonių sektoriui priskirta 18 įmonių, kurių bendrosios pardavimo pajamos sudarė 6,2 proc. (268,8 mln. eurų) VVĮ portfelio pajamų, o disponuojamas turtas – 9,4 proc. (1,3 mlrd. eurų) viso VVĮ portfelio turto.
- 2024 m. pabaigoje VVĮ dirbo 26 489 darbuotojai – 28 darbuotojais daugiau nei prieš metus. Beveik pusė (46,5 proc.) darbuotojų dirbo susisiekimo sektoriuje, o penki didžiausi darbdaviai – įmonių grupės UAB „Ignitis grupė“, AB „Lietuvos geležinkeliai“ kartu su įmonėmis AB Lietuvos paštas, VĮ Valstybinių miškų urėdija ir AB „Kelių priežiūra“ – bendrai buvo įdarbinusios 65,7 proc. (17 407) visų VVĮ darbuotojų;
- beveik du trečdaliai VVĮ sėkmingai pasiekė visus Vyriausybės nustatytus 2022-2024 metų laikotarpiui ilgalaikius finansinius rodiklius. Ilgalaikio pelningumo tikslus 2022–2024 metų laikotarpiu sėkmingai įgyvendino 24 VVĮ. Vis dėlto, beveik pusė jų gerokai viršijo nustatytas siektinas vertes (daugiau kaip 150 proc.), kas leidžia daryti prielaidą apie nepakankamą ambiciją planuojant rodiklius. Kai kuriais atvejais tikslai buvo formuluojami pernelyg atsargiai, o faktiškai pasiekti rezultatai ryškiai pranoko lūkesčius;
- už 2024 metų rezultatus VVĮ į valstybės biudžetą paskyrė 191,3 mln. eurų dividendų ir pelno įmokų, t. y. 3,0 proc. daugiau, nei prieš metus, kai buvo paskirta 185,8 mln. eurų suma už 2023 metų laikotarpį;

- VVĮ per 2024 metus uždirbo 542,5 mln. eurų grynojo pelno, t. y. 10,9 proc. arba 66,7 mln. eurų mažiau nei 2023 metais. Istorškai didžiausią dalį viso VVĮ rezultato uždirbo energetikos sektoriaus įmonės, tačiau ataskaitiniais metais šio sektoriaus įmonių grynasis pelnas susitraukė 13,2 proc. ir 2024 metų pabaigoje siekė 343,0 mln. eurų, tai sudarė 63,2 proc. viso VVĮ rezultato. Ypač didelę reikšmę sektoriaus pelno mažėjimui turėjo AB „Ignitis grupė“, kurios 13,8 proc. mažėjęs grynasis pelnas sudarė 50,9 proc. viso VVĮ rezultato. Grynasis pelnas mažėjo ir miškininkystės sektorių atstovaujančioje – VĮ Valstybinėje miškų urėdijoje. Įmonė ataskaitiniais metais sugeneravo 75,1 mln. eurų grynojo pelno, t. y. 27,8 proc. mažiau negu 2023 metais. Vienintelio Susisiekimo sektoriaus grynojo pelno pokytis buvo teigiamas, indėlis į bendrą VVĮ rezultatą siekė 87,7 mln. eurų, t. y. 24,8 proc. daugiau negu ankstesniu laikotarpiu. Pokytį lėmė AB „Lietuvos geležinkeliai“ įmonių grupė, kuri ataskaitiniais metais uždirbo 37,0 mln. eurų, net 71,1 proc. daugiau negu 2023 metais. Kitų įmonių sektoriaus grynojo rezultato pokytis buvo neigiamas, nors įmonės bendrai uždirbo 36,7 mln. eurų, ši suma buvo 7,5 proc. mažesnė negu 2023 metais;
- 15 VVĮ 2024 metais vykdė specialiuosius įpareigojimus. Specialiųjų įpareigojimų sąnaudos siekė 522,0 mln. eurų ir buvo 11,5 proc., didesnės nei 2023 metais.

Kartu teikiamas Vyriausybės pasitarimo protokolinio sprendimo projektas, kuriame, siūloma: pavesti valstybės įmonių savininko teises ir pareigas įgyvendinančioms institucijoms ir valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų valdytojams tęsti gerųjų valdysenos praktikos priemonių diegimą valstybės valdomose įmonėse ir įvertinti Veiklos ataskaitoje VŠĮ Valdymo koordinavimo centro pateiktas rekomendacijas (be kita ko, VŠĮ Valdymo koordinavimo centras rekomenduoja: užtikrinti procesus, leidžiančius atsisakyti valstybės įmonės (VĮ) juridinės formos (likusioms 5 VĮ), keičiant ją į pažangesnes akcines ir uždarąsias akcines bendroves; siekti / skatinti, kad didelių VVĮ valdymo ir priežiūros organuose būtų užtikrintas tinkamas lyčių balansas; siekti maksimalios grąžos dividendų ir pelno įmokų skyrimo praktikose, objektyviai įvertinant patvirtinamų dydžių (procentų nuo paskirstytinojo pelno) pagrįstumą; aiškiai apibrėžti kolegialių organų narių atlygio nustatymui reikalingos vadovo vidutinio darbo užmokesčio bazės pasirinkimo laikotarpį ir perskaičiavimo periodiškumą).

Paminėtina, kad pagal Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą Ekonomikos ir inovacijų ministerija 2025 m. IV ketvirtį turi sistemiškai įvertinti VVĮ valdysenos ypatumus ir parengti tokį VVĮ valdymo modelį, kuris padidintų jų veiklos efektyvumą, palyginti su esama situacija.

Siūlytina klausimą teikti Vyriausybės pasitarimui.

Vyr. patarėjas

Saulius Gaigalas